

Kariai pasirošę malšinti riaušes.

Stovykla Kairių poligone, kurioje vyksti į Afganistaną ruošiasi 10-oji karių Goro provincijos atkūrimo grupė (PAG-10), primena esančią už kelių tūkstančių kilometrų. Tik čia pastatytos palapinės, o ten kariai jau keletą metų gyvena konteineriuose. Tvoros čia lengvutės, visai ne tos neperšauamos, kaip tolimojoje šalyje. Ir klimatas skiriasi – stiprus vėjas gal ir primintų egzotiškus kraštus, tik labai jau kvepia druska. Tačiau vis dėlto beveik realybę atitinkanti stovykla padeda vaizduotei – pratina prie sąlygų Afganistane.

Gydymo standartai

Karo gydytojas kpt. Darius Užkuraitis vadovauja medicinos skyriui – jo personalą sudarys šeši lietuviai ir keturi užsieniečiai. Šeši gydytojai, trys padėjėjai ir vienas paramedikas rūpinsis karių sveikata. Planuojama padėti ir vietos gyventojams, konsultuoti vietinius medikus.

Paklaustas, kokios ligos siaučia šioje egzotiškoje šalyje, pirmą kartą į Afganistaną išvykstantis karo medikas neabejoja, kad teks susidurti su infekcinėmis, virškinamojo trakto, sąnarių ligomis, kurias lemia temperatūrų pokytis, gyvenimo būdas, apranga ir kt. „Mūsų kariai yra visiškai sveiki, neturintys sveikatos problemų, todėl su jais rimtų bėdų neturėtų kilti, – neabejoja gydytojas. – Galbūt susidursime tik su eiliniaus peršalimais, mikrotraumomis.“

Dėl klimato gydytojas nesitiki rūpesčių – temperatūrų pokytis toks pat kaip ir Lietuvoje, tik aukštesnių ligų gali kamuoti. „Vis dėlto du kilometrai virš jūros lygio, tikėtina, kad organizmas reaguos į tai, todėl būtinas adaptacijos periodas. Tačiau jei laikomasi prevencijos, iš pradžių intensyviai nesportuojama, vartojama pakankamai skysčių, – bėdų neturėtų būti“, – sakė karo medikas.

Su savo naująja darbo vieta kpt. D. Užkuraitis pažįstamas tik iš fotografijų. Jis džiaugiasi modernia aparatūra, kuri bus stovykloje, puikiai įrengtomis reanimacijos palatomis. „Tai atitinka antro lygio ligoninės standartus, – sakė jis. – Turime ir portatyvinius echoskopus, elektrokardiografus, gerą laboratorijos įrangą, odontologijos kabinetą, klinikinę laboratoriją, kraujo banko šaldytuvą, vaistų sandėlį, dvylikos palatų lovas. O svarbiausia – puikus kolektyvas, nusiteikęs padaryti viską dėl karių gerovės.“

Plk. ltn. G. Macijauskas: „Kariai yra sąmoningi valstybės piliečiai, tarnaujantys savo šaliai ir jos gyventojams“.

LIETUVOS TŪKSTANTMEČIO PAMAINA

Tarnyba nebus lengva

PAG-10 vadas plk. ltn. Gediminas Macijauskas nusiteikęs optimistiškai – prisipažino neabejojantis savo kariais. Dabar treniruotės vyksta itin intensyviai, kariai pasirodo puikiai, į mokslus žvelgia atsakingai, nors Čagčarane Lietuvoje modeliuojamų situacijų gali ir nebūti.

Dešimtosios karių pamainos pagrindą sudaro KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės kariai. Dauguma jų į misiją vyksta ne pirmą kartą, netrūksta ir norinčių išbandyti jėgas ketvirtą pamainą. Pats vadas prieš metus tarnavo Kabule, ISSAF štabe, todėl jau pažįstamas su šiais kraštais. „Tarnyba nebus lengva, – dalijosi prognozėmis vadas. – Per šešis mėnesius susidursime ir su tenykšte žiema, kai keliai bus neišvažiuojami, o du mėnesius alins karštis. Bus sudėtinga išverti temperatūrų skirtumą – mes patirsime ir 40

laipsnių karščio, ir 40 laipsnių šalčio, o tai nелеngvas išbandymas visiems – ir technikai, ir žmonėms. Kariai palieka artimuosius, mylimuosius, mažus vaikučius, ilgesį išverti gali būti sunkiau. Tačiau visi jie yra apsisprendę, tik jaudinasi dėl artimų žmonių reakcijos. Manau, tai mes išspręsimė – galiausiai pasidžiaugti, kad visi yra pasiryžę ir motyvuoti.“

Kartu su kariais mokosi ir plk. ltn. G. Macijauskas. Juk vadui teks didžiausia atsakomybė už karius, be to, jis bus didžiausias autoritetas vietinės valdžios ir gyventojų akyse. Plk. ltn. G. Macijauskas šiek tiek apgailėstauja, kad dari kalbos kursai buvo per trumpi, tačiau pagrindines frazes išmoko visi kariai. „Ir tai labai svarbu, juk važiuojame ne kariauti, o padėti Afganistano žmonėms atkurti savo šalį. Žinoma, mūsų buvimas užtikrina saugumą – apie tai liudija aplink stovyklą kylantys namai“, – sako PAG-10 vadas.

Aukštikalnės ir smarkūs vėjai negąsdina vado – apranga gera, todėl pavyks apsaugoti. Šiandien jis džiaugiasi tuo, kad vasarą Lietuvoje lankėsi Goro provincijos gubernatorius, saugumo ir policijos viršininkai, jie susitiko su Krašto apsaugos vadovybe, karininkais, todėl atvykę į vietą kariai nesijaus svetimi, o iš karto atsiders pažįstamoje aplinkoje, tad pereinamasis misijos laikotarpis sutrumpės.

Optimizmu dalysis puskarininkis

Psk. Darius Masiulis į misiją vyksta pirmą kartą. Jis ne tik įdėmiai ir akylai stebi visą pasirėngimo laikotarpį, bet yra ir neetatinis geros nuotaikos šaltinis: „Tie žmonės, kurie važiuoja antrą ar trečią kartą, yra linkę geranoriškai pasidalyti savo patirtimi. Be abejo, vykstantieji pirmą kartą turi daugiau klausimų, dauguma jų susiję su buitimi ir paprastais gyvenimiškais dalykais. Didelės patyrusiųjų puikybės neįjaučiame, tik norą pagelbėti ir patarti. Vienas iš privalumų yra tas, kad pamainoje daug tokių, kurie kartu dirbo misijose Koso-

Visos situacijos pratybose panašios į tas, su kokiomis galima susidurti Goro provincijoje – pavyzdžiui, sužeistųjų evakuacija.

ve ir Afganistane, todėl yra susigyvenę, pažįsta vienas kitą ir gali pasikliauti vienas kitu.“

Dariui patikėta labai atsakinga ir svarbi užduotis – misijoje stebėti karių nuotaikas, todėl jis pasiryžęs bendrauti ir kalbėti su savo kolegomis apie skaudulius ir problemas. „Visi mes stengsimės padėti vieni kitiems, kalbėsime, – įsitikinęs puskarininkis. – Juk kas gali būti geriau, kaip draugo raminantis žodis. Iš savo kolegų žinau, kad kartais tereikia nuoširdaus pokalbio, būtina parodyti žmogui, kad jo bėdos tau rūpi.“

Darius pasižada skleisti optimistinę nuotaiką – tai jis moka ir jam patinka tai daryti. Džiugiai jis prisimė ir neetatinio ideologo vaidmenį. „Artimieji turėtų didžiuotis vyrais, sūnumis, broliais, dukterimis – visais, kurie tarnaus PAG-10. Juk simboliška, kad dešimtoji pamaina išvyksta šiais metais ir tarnaus 2010 m. Mes pagrįstai galime vadintis Lietuvos tūkstantmečio provincijos atkūrimo grupe“, – didžiavosi Darius. Kita vertus, jis nori nuoširdžiai paprašyti artimųjų būti atlaidesnių išvykusiems kariams – galbūt ne visuomet jiems pavyks laiku susisiekti su namiškiais, pagaliau tegul artimieji neapkrauna karių ne itin svarbiomis problemomis, kurios toli nuo Lietuvos

esantiems gali pasirodyti milžiniškos. Juk kariai jau kaltę, nebūdami šalia, todėl tarnyba svečioje šalyje gali užgulti akmeniu. „Mes visuomet mąstome apie namiškius, jie mums labai rūpi, todėl didžiausia laimė ir paguoda tarnyboje – žinoti, kad jiems viskas einasi gerai“, – tvirtino už karių psichologinę nuotaiką atsakingas puskarininkis.

Tomas neslepia, kad jį užbūrė Afganistano gamta, kalnai: „Jaučiuosi ten atliekantis naujingą darbą. Kiekviena šalis turi žavesio. Nors per šešis mėnesius pasiilgsiu šeimos, draugų ir Lietuvos, gali pabosti amžinai žvelgti į molį. Tačiau kuo labiau pasiilgsti, tuo geriau įvertinti tai, ką turi čia.“

Aktyviosios fazės metu kariai demonstravo patirtį ir žinias.

Užburti gamtos ir kalnų

O štabo kuopos vadui kpt. Aurimui Andriuškevičiui labai svarbus profesinis karių pasiruošimas – jis įsitikinęs, kad kariai misijai pasiruošę, gyre juos už sunkų ir nuoširdų darbą. „Grupę sudaro įvairaus amžiaus kariai. Manau, tai pliusas, nes jaunesniems patyrusieji misijoje taps atrama. Juk gyvenimiška patirtis labai svarbi, – įsitikinęs jaunas vadovas. Pats aš nekantriai laukiu misijos pradžios – reikia save išbandyti. – Į mane daug investuota, ir aš turiu pasitikrinti, pagaliau – tai mano darbas.“

Karys savanoris gr. Tomas Barauskas į misiją vyksta trečią kartą. Civiliniame gyvenime jis dirba statybininku, laisvalaikį ir savaitgalius skiria tarnybai Lietuvos kariuomenėje. „Patinka kariškas gyvenimas – važinėsime patruliuoti, vykdytume užduotis. Be abejo, merginos ten mūsų nelaukia, tačiau grįžus ir joms laiko atsiras“, – šypsosi vaikinai.

Nors tai jau trečiasis pasiruošimas misijai, karys teigė išgirdęs naujų dalykų – pavyzdžiui, pasikeitė kai kurios taktikos subtilybės. „Mokydamasis visą laiką sužinai ką nors nauja, nes gyvenimas nestovi vietoje, todėl nesijaučiu viską išmanantis – tobulėti galimybių yra“, – sakė Tomas.

Afganistanas, pasak jo, viduramžių glūduma. „Nesijaučiu ten nesaugus, nes visuomet šalia yra draugai, kurie padės. Nors mokymų metu modeliuojamos visos situacijos, tačiau ten būdamas nemąstau apie tai, todėl įtampos nejaučiu.“ Tomui nebus sunku išverti 40 laipsnių šaltį – juk klimatas ten kitoks, sausesnis. „Svarbiausia, visą laiką reikia plauti rankas, – dalijosi patirtimi karys. – Šis įprotis padeda išvengti didelių bėdų.“

Dovanėlės vaikams

Kpt. Vaidas Šepkus bus atsakingas už Lietuvos karių vykdomus projektus Afganistane, bendravimą su civiliais. Jau dabar kartu su Lietuvos

Pratybose kariams talkino karinių oro pajėgų sraigtasparnis.

Carito organizacija surengta simbolinė akcija – numegztos kepuraitės Afganistano vaikams. „Vadovaujames šūkiu – ne kalbame, bet mezgame. Tikimės, kad Afganistano vaikams tai bus šilta ir graži dovanėlė, tikrai labai naudingas. Jos iš tiesų reikalingos“, – pasakojo Vaidas. Lietuvos žmonės aktyviai prisidėjo prie paramos mažiesiems Afganistano gyventojams. Akcijos metu numegzta apie 4 tūkstančiai kepurėlių, nors organizatoriai tikėjosi sulaukti apie 500.

Vienas iš panašių projektų tikslų yra skatinti mūsų visuomenę domėtis Lietuvos Respublikos veikla Afganistane, karių tarnyba. Ne mažiau svarbu yra palaikyti ryšius su vietiniais gyventojais. „Mano darbas toks ir bus – bendrauti su vietiniais gyventojais, vietine valdžia, – pasakojo kapitonas. – O šios, tegul ir nedidelės, dovanėlės padės užmegzti šiltus santykius greičiau. Džiugu, kad į paskelbtas atvirukų ir apyrankių gamybos akcijas aktyviai įsitraukė Marijampolės ir Alytaus švietimo įstaigos. Mes nuvešime visas dovanėles vaikams, tikimės, kad jie bus patenkinti.“

Afganistano fanų klubas

Vyr. ltn. Skomantui Poviloniui, PAG-10 visuomenės informavimo karininkui, tai ne pirmoji tolma kelionė.

Viena po kitos pasipylusios karių pamainos sudarė sąlygas atsirasti neformaliai Afganistano fanų klubui, kuris jungia žmones, nuoširdžiai pamilusius šį laukinį viduramžių kraštą. „Kai susiduri su

jų kultūra, gamta, atšiaurumu, jų gyvenimo būdu, tradicijomis, pradedi gerbti juos už visa tai, – pasakojo Skomantas. – Tai jokių būdu nėra atsilikusi tauta, atvirkščiai, jų charakterio, tradicijų, mąstymo gilumas galėtų būti mums pavyzdys, kaip išsaugoti žmogiškus santykius. Mes, tampantys vartotojų karta, turime daug ko iš jų pasimokyti.“

Skomantas prisiminė savo pirmąją kelionę: „Draugai rodė filmus, fotografijas, pasakojo, kaip ten viskas atrodys. Visi aiškino, kad ten kitaip nei civilizuotame pasaulyje, sakė, kad gyvensime 1388 m. šalyje, esančioje arčiausiai islamo ištakų. Tačiau kol ten nenuvažiuoji, neįsivaizduoji, kas laukia. Visi darbai, kuriuos suplanuoji atlikti ten, iš tiesų nudirbami visai kitaip.“

Tokių, kurie egzotišką šalį prisimena su ilgesiu ir laukia, kada galės į ją sugrįžti, yra nemažai. Tarp jų ir Skomantas. Kai jam paskambino draugai ir pakvietė važiuoti, jis labai apsidžiaugė pasitaikusia galimybe sugrįžti į Afganistaną. „Ten liko daug mano draugų – lankiausi jų namuose, bendravau, mačiau jų šeimų gyvenimą. Tai puiki gyvenimo dovana, manau, kad dauguma karių tai įvertina.“

Skomantas šypsosi, matydamas vykstančiųjų pirmą kartą nekantrumą. Jam bus be galo įdomu matyti, kaip nuvykus keisis jų supratimas apie šią šalį, joje vykstančius procesus. „Manau, po šios misijos Afganistano fanų skaičius išaugs. Labai svarbu ir tai, kad ten savo menku patarimu gali labai daug padėti žmonėms. Mes suprantame puikiai tą pagalbą, juk prieš dvidešimt metų mums jos reikėjo ir mes ją vertinome. Todėl tas mūsų in-

dėlis, kuris kartais yra nuvertinamas, yra be galo vertingas. Jie kuria tai, ką kūrėme mes, – švietimo, policijos, medicinos sistemą. Galima sakyti, mūsų patarimai čia yra aukso vertės.“

Tačiau svarbiausia Skomantui yra tai, kad iš jų yra ko pasimokyti: bendravimo nuoširdumo, žodžio tvirtumo, pagarbos vyresniesiems, melo netoleravimo.

Vertinamosios pratybos

Spalio pradžioje Lietuvos kariuomenės Jungtinio štabo vadovaujama vertintojų grupė pripažino dešimtąją karių pamainą (PAG-10) pasirengusią atlikti užduotis misijos rajone. Kairių poligone įvykusios vertinamųjų pratybų „PAG-10 iššūkis“ aktyviosios fazės metu kariai mokėsi, kaip veikti įvairiose situacijose misijos rajone. Visos situacijos sumodeliuotos realioje vietovėje ir panašios į tas, su kuriomis kariai gali susidurti Goro provincijoje: sužeistųjų evakuacija, vietinių gyventojų demonstracijos, sprogstamieji užtaisai ant kelių, stovyklos apšaudymas. Taip pat pakako užduočių, kurioms kariai turi pasiruošti, – tai darbas su vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, susitikimai su vietinės administracijos atstovais ir kitos.

Pratybose taip pat dalyvavo Kroatijos ir Ukrainos kariai, kurie kartu su lietuviais tarnaus Goro provincijoje. Vienas Kroatijos karininkų jau yra tarnavęs kartu su Lietuvos kariais. „Pratybų metu susidariau įspūdį, kad PAG-10 kariai yra labai profesionalūs ir gerai pasirengę, – sakė vyriausiasis nacionalinis Kroatijos atstovas mjr. Miljenko Tomic. – O ir mūsų kariai yra labai patyrę, patikimi ir motyvuoti. Šiuo metu džiaugiamės galimybe stebėti savo pozicijas grupėje, susipažinti su būsimais kolegomis, su kuriais tarnausime Afganistane. Esu tikras, kad Kroatijos kariai bus rimta parama PAG.“ Majorui misija Afganistane bus jau trečioji jo karjeroje, prieš tai karininkas yra tarnavęs Jungtinių Tautų Organizacijos vadovaujamos misijose.

Padėjo į bėdą patekusiems civiliams

Nors per pratybas kiekvienas išvykstančiųjų veiksmas buvo vertinamas ir visi stengėsi kuo atidžiau atlikti užduotis, tačiau kariai neliko abejingi į bėdą patekusiems Lietuvos gyventojams. Patruliuodami įsivaizduojamame operacijos rajone, kuris apėmė visą Vakarų Lietuvą, Švėkšnos apylinkėse, netoli Inkaklių gyvenvietės, kariai pagelbėjo garbaus amžiaus moteriškei Liudmilai. Mote-

ris paklydo grybaudama miške, buvo peršlapusi ir sušalusi. Kariai pavaišino moterį karšta arbata, šokoladu, paprašė pratybų vadovybės taktinės pauzės ir leidimo išžvalgyti apylinkes, siekdami surasti moters artimuosius. Paieškos užtruko apie pusvalandį, kol pavyko rasti Liudmilos artimųjų automobilį bei čia laukusius nerimaujančius giminičius.

Tą pačią dieną kelio atkarpoje tarp Grobstų ir Šernų gyvenviečių savo visureigiu kariai padėjo iš pakelės griovio išvilkti avarijoje visiškai sugadintą automobilį. Dieną prieš tai šiose apylinkėse

netoli Ramučių gyvenvietės esančiame miške patruliavę kariai visureigiu išvilko į pakelės griovį nuslydusį mikroautobusą.

„Kariai nebuvo abejingi į bėdą pakliuvusių žmonių nelaimėms, nors turėjo vykdyti ir tiesiogines užduotis. Jie yra sąmoningi valstybės piliečiai, tarnaujantys savo šaliai ir jos gyventojams, – įvertino pavaldinius PAG-10 vadas plk. ltn. Gediminas Macijauskas. – Tai labai svarbus bruožas, labai praversiantis vykdant misiją Afganistane, kur dėmesys vietos gyventojams taip pat turi ypatingą reikšmę.“

Kroatijos kariai – ne vien stebėtojai, bet ir aktyvūs dalyviai.

Lijana Cibulskienė
Skomantas Povilionis
Eugenijaus Žygaičio nuotraukos